

## Respons

### **Kroatia: Yrkesfaglig utdanning**

#### Problemstilling/spørsmål:

- Er det vanlig at elever ved yrkesfaglig utdanning spesialisere seg innenfor et yrke? Kan en ferdig utdannet person utføre arbeid på et bredere felt enn det spesialiseringen tilsier?

#### **Generelt om videregående utdanning**

Departementet for vitenskap, utdanning og sport har ansvaret for utdanningspolitikken i Kroatia. Departementet er organisert i 13 ulike direktorat med hvert sitt ansvarsområde.

I Kroatia er det åtte års obligatorisk grunnskole for barn i alderen fra seks til femten år. Skolegang reguleres av loven om grunnskoleutdanning av 2008 (Primary and Secondary Education Act) (UNESCO 2011, s. 4).

Den videregående utdanningen starter umiddelbart etter gjennomført grunnskole og tilbyr utdanning i ulike studieretninger. Tilbudet er som følger:

- allmennfaglige (gymnasia) skoler (med generelle eller spesialiserte studieretninger)
- yrkesfaglige skoler eller handelsskoler
- kunsts skoler (Agency for Vocational Education and Training and Adult Education 2011).

#### **Generelt om yrkesfaglig utdanning**

Direktoratet for yrkesrettet utdanning (Agency for Vocational Education and Training) ble opprettet i 2005, og i 2009 ble loven om yrkesrettet utdanning (Vocational Education and Training (VET) Act) vedtatt (UNESCO 2011, s. 6).

I 2010 ble Direktoratet for yrkesrettet utdanning og Direktoratet for voksenutdanning slått sammen til et felles direktorat: Direktoratet for yrkesrettet utdanning og voksenutdanning (Agency for Vocational Education and Training and Adult Education 2011).

Innenfor yrkesfaglig utdanning finnes ulike studietilbud eller utdanningsprogram. Direktoratet (2011) opplyser følgende på sine hjemmesider om disse tilbudene:

---

#### Respons **Kroatia: Yrkesfaglig utdanning**

- Ett- og toårig studietilbud, som gir lavere yrkesfaglige kvalifikasjoner, gitt ved 23 ulike utdanningsprogram
- Treårig studietilbud for utdanning innen industri, handel og håndverk, gitt ved 93 ulike utdanningsprogram
- Fireårig studietilbud ved tekniske yrkesskoler, gitt ved 83 ulike utdanningsprogram

Alle studietilbudene består av generelle fag som språk, matematikk, IT, etc., samt av fag som gir yrkesfaglig kompetanse (Den norske ambassaden Zagreb, e-post november 2012).

Allerede i en alder av 16 år kan en person ha fullført en yrkesfaglig utdanning ved gjennomføring av et ettårig studieprogram (UNESCO 2011, s. 13,14).

Ved treårig yrkesfaglig utdanning innen handel, industri eller håndverk utgjør fellesfagene mellom 30 til 40 % av pensumet, mens den resterende andelen av pensumet bestemmes ut fra hvilken yrkesfaglig kompetanse som tilbys (UNESCO, 2011, s. 20). Studieretninger med varighet fra ett til tre år kvalifiserer ikke til å komme inn på høyere utdanning. Praktisk trening er en betydelig del av undervisningstilbudet, og praksisplass hos en arbeidsgiver inngår i opplæringen (Den norske ambassaden Zagreb, e-post november 2012).

Ved de ulike fireårige studietilbudene utgjør fellesfagene ca. 50 % av pensumet, mens den resterende andelen av pensumet bestemmes ut i fra hvilken yrkesfaglig studieretning som tilbys (UNESCO 2011, s. 20). Undervisningen er i hovedsak teoretisk, og det legges mindre vekt på praktisk trening. Ett unntak er sykepleierstudiet der praktisk trening ved klinikker utgjør 50 % av undervisningen i det femårige studietilbudet (Den norske ambassaden Zagreb, e-post november 2012). Fireårig studieretning kvalifiserer også til å komme inn på høyere utdanning (UNESCO 2011).

Elever i den videregående skolen mottar vitnemål etter avslutning av hvert skoleår. Vitnemål utstedt av statlige skoler inneholder elevenes personalia, hvilken studieretning som er fullført, karakterene i hvert enkelt fag, i tillegg til en generell bestått-karakter. Ved slutten av den videregående utdanningen, må elevene bestå en avsluttende eksamen for å være yrkesfaglig kvalifisert. Elever som fullfører fireårig studieretning må avlegge en nasjonal eksamen som kalles *matura*. Denne ble innført i 2010 (UNESCO 2011, s. 18, 20).

Direktoratet for yrkesfaglig utdanning og voksenutdanning (2011) opplyser at det totale antallet videregående skoler i Kroatia i 2011 var 290. Elever ved yrkesfaglige skoler utgjorde 70.9 % av det totale elevantallet ved videregående skoler i landet.

Ifølge direktoratet var det 1 000 elever ved ett- og toårige yrkesfaglig studier i 2011, hvilket utgjorde 0.7 % av det totale antall yrkesfaglige elever. Elevantallet ved treårig studietilbud innen industri, håndverk og handelsfag var på 49 560, hvilket utgjorde 36.5 % av det totale antall elever innenfor yrkesfaglig utdanning. De fireårige yrkesfaglige studieretningene hadde i alt 85 370 elever, hvilket utgjorde 62.8 % av det totale antall elever innenfor yrkesfaglig utdanning (Agency for Vocational Education and Training and Adult Education 2011).

### **Er det vanlig at elever ved yrkesfaglig utdanning spesialisere seg innenfor et yrke? Kan en ferdig utdannet person utføre arbeid innenfor et bredere felt enn spesialiseringen tilsier?**

Den norske ambassaden i Zagreb (e-post, november 2012) har på vegne av Landinfo vært i kontakt med Direktoratet for yrkesfaglig utdanning og voksenutdanning. Ifølge direktoratet er

#### **Respons Kroatia: Yrkesfaglig utdanning**

utdanningen som tilbys ved hvert program ment å gi spesielle kvalifikasjoner til å utføre et yrke. Ved program som tilhører samme fagdisiplin, er det imidlertid overlappende pensum både når det gjelder fellesfag og den spesielle, yrkesfaglige kompetansen og praktiske treningen som tilbys. Dette gjelder eksempelvis innenfor fagdisipliner som "electrical engineering and computation" og "constuction and geodesy". På bakgrunn av dette blir ikke utdanning ved yrkesprogrammene karakterisert som spesialisering. Personer som er ferdig utdannet ved et program, kan arbeide innenfor et annet yrke dersom dette yrket tilhører samme fagdisiplin som personen er utdannet i.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke-offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, og kildegrunnlaget vil ikke nødvendigvis være like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor begrensede tidsrammer og vil i liten grad inneholde bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

## Referanser

### Skriftlige kilder

- Agency for Vocational Education and Training and Adult Education (2011). *VET System in Croatia*. Zagreb: Agency for Vocational Education and Training and Adult Education. Tilgjengelig fra <http://www.aoo.hr/default.aspx?id=180> [lastet ned 8. januar 2013]
- UNESCO, dvs. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (2011, november). *World Data on Education. 7th edition, 2010/11. Croatia*. Genève: UNESCO. Tilgjengelig fra [http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user\\_upload/Publications/WDE/2010/pdf-versions/Croatia.pdf](http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/Publications/WDE/2010/pdf-versions/Croatia.pdf) [lastet ned 15. januar 2013]

### Muntlige kilder

- Den norske ambassaden i Zagreb. E-post 25. november 2012

---

## Respons **Kroatia: Yrkesfaglig utdanning**

© Landinfo 2013

**Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.**